

Arbeids- og Administrasjonsdepartementet
Postboks 8004 dep
0030 Oslo

Deres ref
200300441

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2003/1057-2 AFL/-

Dato
.06.2003

HØRINGSUTTALELSE: NOU 2003:12 OM NY KONKURRANSELOV OG ANDRE ENDRINGER KNYTTET TIL KONKURRANSELOVGIVNINGEN M.V.

Datatilsynet viser til Deres brev av 10.04.2003.

Forslaget til ny konkurranselov er rettet mot foretak (enhver enhet) som utøver privat eller offentlig virksomhet. Dette innebærer at forslaget i all hovedsak kun berører virksomhetsopplysninger som ikke omfattes av personopplysningsloven. Imidlertid gir loven i enkelte tilfelle nye regler som berører enkeltindivider på en måte som kan oppfattes som inngripende i forhold til personvernet. Datatilsynets uttalelse begrenser seg til regler som oppfattes å ha en side mot personvern.

§ 5-1 Opplysnings- og utleveringsplikt

Paragrafen er i stor grad lik dagens § 6-1. Imidlertid er eksemplifiseringene av hvilke situasjoner som utløser plikten fjernet til fordel for en rundere formulering om at plikten gjelder de opplysningene Konkurransetilsynet og Konkurransenemnda krever ”for å kunne gjøre sine gjøremål etter loven eller for å oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor en fremmed stat”. Datatilsynet legger til grunn at dette ikke innebærer noen utvidelse i forhold til hvilke situasjoner som utløser opplysnings-/utleveringsplikt, og at det heller ikke innebærer noen utvidelse av hvilke opplysninger som kan kreves.

I paragrafens 1. ledd, siste pkt. presiseres at ”Opplysningene...kan nedtegnes eller på annen måte lagres”. Det er i kommentaren presisert at man her har ment å legge til rette for bruk av lydopptak. Datatilsynet vil bemerke at lovens ordlyd omfatter mye mer enn dette. Datatilsynet ser ingen grunn til at man opererer med en slik vid ordlyd når man enkelt kunne presisert at lydopptak kan finne sted. Lovteksten bør presiseres på dette området.

Slik paragrafen nå er formulert omfatter ordlyden lagring også i form av bilde, disketter og andre elektroniske lagringsmåter. Det ligger implisitt i formålet at opplysningen skal lagres på en slik måte at de er søkbare. Datatilsynet vil bemerke at personopplysningsloven vil gjelde i den grad det lagres personopplysninger. Dette innebærer blant annet at det stilles krav til opplysningenes kvalitet jf. personopplysningsloven § 11 og informasjonssikkerhet jf. personopplysningsloven §

13. Datatilsynet har tilsynskompetansen med disse forholdene jf. personopplysningsloven § 42 nr. 3.

§ 5-2 Offentlighet

Datatilsynet forstår paragrafen slik at det er snakk om offentliggjøring av virksomhetsopplysninger, og har ingen innvendinger til dette.

§ 6-1 Bevissikring

Datatilsynet finner det naturlig om man i denne bestemmelsen, eller i tilknytning til den, tar inn de bevissikringsregler som følger av håndheving av konkurranseregler under EØS-avtalen.

Særlig om ransakelse av private hjem

Denne paragrafens 1. ledd bokstav a. åpner for at Konkurransetilsynet kan kreve adgang i private hjem for å søke etter bevis ”når det er rimelig grunn til å anta” at det foreligger brudd på konkurransereglene. Bestemmelsen er omtalt og vurdert i utredningens pkt. 8.8.1. Etter dette er det snakk om en kodifisering av gjeldende praksis som vurderes ikke å være i strid med den enkeltes rett til personvern. Datatilsynet er ikke enig i utvalgets vurderinger.

Etter Datatilsynets oppfatning er det viktig at anledningen til husransakelse knyttes til etterforskning av alvorlige lovbrudd. Vi er på det rene med at brudd på konkurranselovgivningen i en del sammenhenger anses som alvorlige, vi mener imidlertid at det er en vesensforskjell mellom brudd på denne loven og forbrytelser som gjelder liv og helse. Det er med stor skepsis at Datatilsynet ser at man i stadig større grad åpner for at forvaltningsorganer kan kreve adgang til private hjem som del av sin håndhevelse av forvaltningsoppgaver. Etter Datatilsynets mening kan dette vanskelig forsvares når man tar tilbørlig hensyn til enkeltindividenes krav til vern om sitt privatliv.

Datatilsynet finner at man i forslaget § 6-1, 1. ledd gir Konkurransetilsynet en bemerkelsesverdig vid adgang til ransakning av privatpersoners hjem. Dette særlig sett i forhold til at politiets adgang til husransakning i forbindelse med etterforskning er begrenset til tilfeller hvor det foreligger skjellig grunn tilmistanke om handling som medfører frihetsstraff jf. straffeprosessloven § 192. Datatilsynet bemerker at selv om utvalget synes å være klar over at det er snakk om svært alvorlig inngrep i den enkeltes personvern, kan man ikke se at det er tatt tilbørlig hensyn til dette.

I utredningen opplyses det i pkt. 8.1.2.2. at ransakning av private hjem ”i praksis har vært benyttet ved mistanke om grove overtredelser av konkurranselovens forbudsbestemmelser”. Dersom man ikke planlegger noen endring i praksis, finner Datatilsynet det hensiktsmessig at man utformer lovforslaget slik at det reflekterer denne begrensede bruken.

Utvalget legger til grunn at kravet til forholdsmessighet i forvaltningen medfører at man ikke vil foreta urettmessige husransaker. Det er i denne forbindelse nødvendig å peke på at vurderingen av forholdsmessighet nødvendigvis vil avhenge av lovens formulering. En vid adgang til husransakelse medfører at det skal mer til for at denne anses som urettmessig og vice versa.

I utredningen er det pekt på at man ønsker samme vilkår for ransakning av alle lokaler, herunder private hjem, da det er vanskelig å trekke grensen mellom hjem og hjemmekontor og at bevis erfaringsvis ofte befinner seg i hjemmet. Datatilsynet kan ikke se at utredningen på noen måte godtgjør at dette problemet i særlig grad gjør seg gjeldende i konkurransespørsmål.

Datatilsynet mener utredningen tar for lite hensyn til at det for den berørte vil oppleves vesensforskjellig om Konkurransetilsynet ransaker dennes kontor eller dennes soverom. Datatilsynet mener at hensynet til personvern, for den bevissikringen er rettet mot, men i særlig grad dennes familie, tilsier at man bør operere med strengere regler for ransakning av private hjem. Tilsynet kan ikke se at behovet for bevissikring innen konkurransespørsmål er større enn innen strafferettspleien. Adgangen for husransakning etter konkurranseloven bør derfor være begrenset på lik linje med politiets adgang etter straffeprosessloven. Dette gir også bedre sammenheng og konsistens i lovverket som helhet.

Datatilsynet finner det bemerkelsesverdig at man i utredningen, uten nærmere vurdering forkaster de løsninger som er valgt i Sverige hvor det kreves ”meget sterke mistanker om at bevis oppbevares hjemme hos noen” før husransakelse kan igangsettes og i Danmark, der konkurranseloven ikke gir adgang til husransakelse av private hjem.

Etter Datatilsynets oppfatning skiller ransakelse av private hjem seg i såpass stor grad fra ransakning av øvrige lokaler og objekter at det med fordel kunne vært regulert som en egen bestemmelse i loven. Dette for å markere at det ikke er å anse som en handling som kan gjennomføres rutinemessig.

I kommentarene er det fremhevet at beslutning om bevissikring også kan rettes mot lokaler som tilhører andre enn det mistenkte foretak, dersom det antas at man kan finne bevis der. På s. 240, 1. kolonne første avsnitt s siste punktum kommenteres dette slik: ”Det kan således foretas kontroller hos for eksempel kunder og konkurrenter til det mistenkte foretak”. Datatilsynet legger til grunn at man ikke tenker seg at man skal foreta bevisopptak i kunder og klienters private hjem, og ber om at dette presiseres i lovteksten. Datatilsynet bemerker at enhver annen tolkning av loven vil oppfattes som et særdeles stort inngrep i uskyldige individers personvern, som eventuelt må begrunnes nærmere. Vi viser i denne anledning til tilleggskravet om ”særlig grunn” som følger av straffeprosessloven § 192, 2. ledd nr. 3.

Datatilsynet reagerer kraftig på kommentaren s.194, gjentatt på s. 239 som lyder: ”Både hensynet til kontrollobjektet samt Konkurransetilsynets ressurser tilsier at bevissikring i private hjem begrenses til de tilfelle hvor det anses nødvendig for sakens opplysning” (vår understrekning). Det antyder at det er Konkurransetilsynets manglende ressurser som er den begrensende faktor. Vi understreker at opplysninger som ikke anses nødvendig for sakens opplysning ikke må søkes innhentet, uavhengig av Konkurransetilsynets ressurser. Bevissikring i private hjem dersom dette ikke anses nødvendig (omtalt som ”rene fiskeekspedisjoner” i utredningen) må betegnes som maktmisbruk.

Særlig om behandling av overskuddsinformasjon

Datatilsynet leger til grunn at konkurranseloven § 6-1, siste ledd skal tolkes i tråd med straffeprosesslovens § 205, slik at adgangen til å gjennomgå beslagsfrie dokumenter er begrenset.

Det følger av personopplysningsloven § 28 at det er forbudt å lagre personopplysninger lenger enn det som er nødvendig for å oppfylle formålet. Dette innebærer at personopplysninger som er samlet inn skal slettes så snart det klargjøres at de ikke har betydning for saken eller det for øvrig ikke er nødvendig å lagre dem.

§ 6-3 Partsinnsyn

Datatilsynet oppfatter regelen slik at den ikke begrenser enkeltindividers rett til innsyn i opplysninger om seg selv, slik denne er nedfelt i personopplysningsloven §§ 18 jf. 23.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Astrid Flesland
seniorrådgiver
(saksbehandler,
telefon 22 39 69 08)